

Українсько-російські відносини: передбачення і попередження Вячеслава Чорновола

Про російську агресію в Україні в інформаційному просторі активно заговорили у 2014 р., після всім відомих подій. І ЗМІ, і Всесвітнє Павутиння замайоріли повідомленнями і статтями аналітичного змісту, а також емоційними постами.

Підвищену активність також проявляли і чиновники різного калібру, зареєстровані у соціальній мережі Facebook. Автор цієї статті добре пам'ятає пост тодішнього чиновника Одеської обласної адміністрації (з етичних міркувань не будемо його називати). Зміст поста нашого чиновника був приблизно таким: хто ж знав, що наші брати і друзі, наш найближчий сусід здійснить таке. По суті, більшість постів у соцмережах і статей були подібними до цього. Тоді автор статті прокоментувала – як же ніхто не знав і не здогадувався, спеціалісти у російсько-українських відносинах ще починаючи із 1990-х рр. не переставали нагадувати, що потрібно боятися данайців, які дари приносять.

Він не зреагував, промовчав. Звичайно, всіх не вислухаєш, особливо коли це невигідно. Українцям бракує стратегічного мислення. В той час як росіяни, і тут потрібно надати їм належне, прораховують кожен свій крок багато часу наперед.

Війна не виникає зненацька, писав К. фон Клаузевиц, її розповсюдження не може бути справою однієї миті¹. Насправді, російська агресія проявлялася в Україні суттєво раніше за 2014 р., про що В. Чорновіл писав неодноразово.

Так, у статті «Жодна сила нас не поверне в рабство» від 26 січня 1995 р. В. Чорновіл пише про загрозу, яка нависла тоді над Україною, зокрема, наголошує, що марно надіялись деякі політики, що Москві «не до нас», яка загрузла тоді у чеченській війні². Обурив В. Чорновола факт про збирання комуністами підписів за денонсацію біловезьких рішень про розпуск Союзу.

Наступна стаття «Піруети на есендівському канаті над прірвою» від 16 лютого 1995 р. В. Чорновіл різко негативно ставився до СНД, вважаючи його «мертвонародженою дитиною»³, в якому, до того ж, керівну роль відіграватиме Російська Федерація. Далі, лунає критика в адресу ідеї створення

---

¹ Клаузевиц, К. фон. О войне. – В 2-х т. / К. фон Клаузевиц. – М.: Из-во «Аст» – СПб «Terra Fantastica», 2002. – Т. 1. – С. 30.

² Чорновіл В. Пульс української незалежності. Колонка редактора / В. Чорновіл; упоряд. В. Скачко; вступ. ст. та післямова Л. Танюка. – К.: Либідь, 2000. – С. 29.

³ Там само. – С. 32.

митного союзу. Використовуючи «п'яту колону» і штучно витворену «проблему» російськомовного населення⁴, Росія здійснювала спроби повернути колишні радянські республіки під свій контроль.

Стаття «Крим: відступати вже нікуди!» (17 березня 1995), як видно з назви, присвячена кримській проблемі. В. Чорновіл пише про результати поїздки групи депутатів Верховної Ради України та відомих громадських діячів до Криму на Шевченківські дні та на II Конгрес українців Криму і про ситуацію, яка в цілому склалася на півострові. В. Чорновіл, посилаючись на аналітиків, передбачав ескалацію зусиль щодо відриву Криму від України⁵. Після «умиротворення» кримських комуністів тодішньою українською владою, починаючи із 1990-го р., яким дозволили створити в Криму «компартійний заповідник», небажання чути кримських татар та українців в Криму (українське населення, за офіційними даними, налічувало 30 %, а насправді, вважав В. Чорновіл, їх було не менше 40 %, не мало жодного депутата в кримському парламенті), була віддача інформаційного простору Криму «групі авантюристів і психічно неврівноважених осіб, котрі суцільним потоком антиукраїнської пропаганди згвалтували населення Криму»⁶.

У статті «Чиї це свята – народні чи комуністичні?» (28 квітня 1995). В. Чорновіл торкається теми відзначення 50-річчя закінчення Великої Вітчизняної Війни – чи то Другої світової війни, наголошуючи на тому, що для українського народу ця війна була «ні великою (хіба що за розмірами нещастя...), ні тим більше вітчизняною»⁷. На запитання: чи повинні українці відзначити 50-річчя закінчення Другої світової війни, автор стверджує: «звичайно, повинні»⁸. Але українці повинні вийти «в цей день із своїми державними прапорами і відзначити його не тільки як день Перемоги, але й як день пам'яті мільйонних жертв»⁹. Висновок у автора свій: війна для українців закінчилася «не 8 травня 1945 р., а на 46 років 3 місяці і 16 днів пізніше»¹⁰. В кінці риторичне запитання: «Та й чи скінчилася остаточно?»¹¹.

Наступна стаття. «Інформаційна експансія: Зовнішня і внутрішня загроза українській державності» від 23 червня 1995 р. В. Чорновіл говорить в ній про загрозу інформаційній безпеці, яку несе російський інформаційний продукт, на російську пресу «не накладається належний податок, навпаки, вона продається

⁴ Чорновіл В. Пульс української незалежності. Колонка редактора / В. Чорновіл; упоряд. В. Скачко; вступ. ст. та післямова Л. Танюка. – К.: Либідь, 2000. – С. 32.

⁵ Там само. – С. 45.

⁶ Там само. – С. 45–46.

⁷ Там само. – С. 55.

⁸ Там само.

⁹ Там само. – С. 56.

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

за демпінговими цінами»¹². Наприклад, станом на 1995 р., «в Луганській області можна придбати майже всі російські газети, а з українських – зрідка трапляються «Всеукраїнские ведомости» і «Голос України» російською мовою»¹³. Нижче, пишучи про Луганську область, автор наводить дані про те, що «при владі комуністи і де місцеву радянську пресу, як і скрізь, підтримує держава. А вся ця преса веде шалену пропаганду проти держави і Президента»¹⁴. Тому, вкрай необхідно «поставити людей, здатних втілювати національну ідею» і потрібен «розумний державний протекторат – і щодо української газети, і щодо української книжки, і щодо української школи»¹⁵.

К. Маркс сказав колись, що історія любить повторюватися – одного разу як трагедія, а іншого – як фарс. Але з Україною вийшло навпаки – те, що не сприймало серйозно більшістю і політиків і населення, вважали несерйозним і несуттєвим і неправдою («А вы все врете!»), закінчилося кривавою трагедією Криму та Донбасу.

Кучерук Марина. Українсько-російські відносини: передбачення і попередження Вячеслава Чорновола. В статті робиться спроба аналізу публіцистичної спадщини В. Чорновола. Показано, що події у російсько-українських відносинах, починаючи із 2014 р., абсолютно не були несподіванкою, про що неодноразово писав В. Чорновіл.

Ключові слова: В. Чорновіл, Україна, Росія, відносини, Донбас, Крим.

Kucheruk Maryna. Relationship between Ukraine and Russia: Viacheslav Chornovil's Foresights and Warnings. The attempt of publicity works by Viacheslav Chornovil have been made in this article. There is the evidence that the events in Russian and Ukrainian relations up from 2014, were absolutely the expected ones, and Viacheslav Chornovil was writing on them.

Key words: V. Chornovil, Ukraine, Russia, relations, Donbass, Crimea.

---

¹² Чорновіл В. Пульс української незалежності. Колонка редактора / В. Чорновіл; упоряд. В. Скачко; вступ. ст. та післямова Л. Танюка. – К.: Либідь, 2000. – С. 69.

¹³ Там само.

¹⁴ Там само. – С. 69–70.

¹⁵ Там само. – С. 69.